СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

ЧАСТЬ I. Established 1893. TWO SECTIONS — SECTION I.

РІК XLIX. — Ч. 295. Джерзі Ситі, Н. Дж., понеділок, 22. грудня 1941. No. 295. Jersey City, N. J., Monday, December 22, 1941 Vol. XLIX.

ТРИ ЦЕНТИ в Злучених Державах Америки. ПЯТЬ ЦЕНТІВ за границею Злучених Держав Америки. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237—4-0807 Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 THREE CENTS in the United States of America, FIVE CENTS elsewhere.

ЯК ОЦІНЮЮТЬ „ІСТОРІЮ УКРАЇНИ"?

Тижневик "The Commonweal" з 12 грудня 1941. містить в рубриці, в якій обговорює найновіщі видання, ось такі критичні замітки про „Історію України" М. Грушевського, видану англійською мовою Єйл Видавництвом:

„Історія України" М. Грушевського, як підкреслює Теодор М. Авері, є „перекладом популярної історії вченого патріярха українського національного руху. Її перше оригінальне видання появилось ще 1911. року, але додатковий матеріял доводить цю історію майже до теперішнього часу. Це є популярна історія у повному значінню цього слова, що представляє майже кожну фазу політичного, соціяльного й культурного життя; а це, разом з научним знанням і зрілим осудом автора, як теж знаменитою працею редактора і перекладчиків, робить цю книжку одною з найбільш задовольняючих національних історій, що появились нашою мовою".

„БОГДАН — ГЕТЬМАН УКРАЇНИ" — ІНТЕРЕСНА КНИЖКА

Таке стверджує "The Commonweal", згадуючи за книжку Богдана Хмельницького. Кажеться, що та книжка містить „подробиці з життя національного героя з 17. століття". Ось ту працю Ю. Вернадського видано Єйльським Видавництвом, а заходами У. Н. Союзу, як і „Історію України".

КАНАДІЙСЬКИЙ ПРЕМІЄР ЗГАДУЄ ЗА УКРАЇНУ

Канадійський парляментарний посол, Антін Глинка, в дописі п. н. „З отавського парляменту", поміщенім в канадійських „Українських Вістях", згадує за промову канадійського премієра МеКензі Кінга про воєнні фронти в Советах таке:

„Сама географія вказує, сказав премієр, яку важну ролю грає стратегія й економіка. Коли беремо під увагу Іран і Ірак, де є багато оливи, потрібної для Британії для воєнних потреб й індустріяльних, то побачимо, що кожний крок є надзвичайно важливий. Коли ми усвідомимо собі, що Україна і Кавказ, тому що там є економічні засоби, є посілости, які Німеччина хоче вирвати з рук Росії, тоді побачимо, як однаково важливо для Росії й Британії є задержати цю територію в приязних руках — говорив премієр Кінг".

УКРАЇНСЬКА КРОВ ПРОЛЯТА НА ГАВАЯХ

Бофальські часописи подали, що першим з Бофало, що віддав у тій війні своє життя в обороні Америки, є Осип Гричко, років 22, що служив в американській армії на Филипинах при літаках як радіовий оператор. До армії вступив в січні цього року і вже був старшим вістуном. Його старший брат є також в армії. Згинув на Кларк Филд в Филипинах. Батько Покійного, старий лемко Іван, заявив газетярам, що мав предчуття, що з сином щось сталося, але не нарікає, бо син згинув за добру справу, в обороні свого краю. Тільки заявив, що хотів би спровадити тіло й поховати Покійного там, де спочивають члени родини. З Вашингтону повідомили його, що це може статись доцерва тоді, як минеться війна.

ПОГИБ УКРАЇНСЬКИЙ ЛЕТУН

Дня 11. жовтня погиб в Англії підчас повітряної битви сержант-пільот Олександер Моканик, років 24. Родичі погибшого живуть в Винніпегу, в Канаді. Там і жив Покійний до часу, заки вступив добровольцем до армії, студіюючи медицину на манітобському університеті. Тіло погибшого поховано тимчасово в Англії.

Совети Отягаються з Виповідженням Війни Японії

ВАШИНГТОН. — Відомий заграничний кореспондент пресового концерну „Скрипс-Говард" Вилйем Филип Симс, доносить, що Советський Союз далі отягається з виповідженням війни Японії, бо не хоче воювати нараз на два фронти. Це не значить, що Росія не бажає собі поразки Японії, каже Симс. Ні теж не можна дуже багато вірити словам амбасадора М. Літвінова, буцім то Росія не хоче концентрувати всі свої сили проти Німеччини. Навпаки, пише він, скора перемога над Японією є в інтересі большевиків. Та заки Совети виступлять збройно проти Японії, вони хотіли б мати більше запевнення від Америки щодо дальшої допомоги. Бо колиб Совети дали Америці повітряні бази на Камчатці, то японці напевно напалиб на східний Сибір та перетялиб Транссибірську Залізницю, по якій Совети доставляють всякі постачання на Далекий Схід. Хто тоді буде помагати цій червоній армії, що стаціонує біля Владивостока? — питають Совети. Тому Москва хоче знати, чи американські й англійські запевнювання про достаточну поміч СССР здійсняться. Вони знають, що скоро зростаюча американська армія потребує всякого узброєння, отже Америка не зможе постачати стільки большевикам, скільки би м було потрібно.

Одним словом, пише Симс, Сталін є надзвичайно твердим політиком, який буде торгуватися довго й вперто. В 1939. р. він довго торгувався з Англією та Францією, бо домагався від них Естонії, Латвії та Литви. Гітлер на це дав свою згоду, тому Сталін скоро заключив пакт з Німеччиною.

НОВА КНИЖКА ПРОФЕСОРА ВАТСОНА КІРКОНЕЛА

Канадійський „Новий Шлях" подає, що появилася книжка Проф. Кірконел уважає комуні-мого приятеля українців, під наголовком „Проблеск свободи" („Твайлайт оф Либерті"). Автор аналізує комуністичну партію в Канаді, що діє в підпіллі держави, звязаної зо Советською Росією війною проти Гітлера. Проф. Кірконел уважає комуністів найбільш загрозливою „пятою колюмною", серед зрадницьких елементів країни.

В книжці є витяги з трьох комуністичних летючок, що хоч видрукувані по поході Гітлера на Совети, критикують воєнну адміністрацію Канади й домагаються легалізування комуністичної партії Канади, як теж накидуються на військову конскрипцію за морем.

Про льояльність комуністів автор каже, між іншим, таке:

„Нема сумніву, що перша льояльність тих людей ніколи не була до Канади і навіть до Советської Росії як національної держави; їх обовязок вірности був радше до інтернаціонального соціялізму, до заведення того проєкту в Канаді... Їх найновіщі публікації показують, що їхнім ідеалом для Канади є ще революційний ідеал: перебрання політичної влади урядом робітників і селян".

Посол Глинка Про Покійного Міністра Ляпойнта

В канадійських „Українських Вістях" (ч. 49) згадує посол А. Глинка про смерть канадійського міністра справедливости, Ернеста Ляпойнта, між іншим так:

„Мушу сказати, що за увесь час мойого побуту в парляменті, міністер Ляпойнт відносився до мене незвичайно прихильно, знаючи, що я є одиноким представником канадійських українців в отавському парляменті. Після промови, яку я виголосив дня 25. листопада 1940. р. на тему „Єдність Канади", в якій я навів слова з едмонтонського часопису, що треба було 500 нових полисменів, але була заява, що будеться приймати лише молодих мужчин англо-саксонського походження, бл. п. міністер Ляпойнт на другий день зробив заяву, що такого наказу він не давав, та що ця похибка буде негайно справлена. Він сказав, що всі канадійські горожани повинні мати рівні права. Після своєї заяви він перейшов на мій бік і сів зі мною в одну лавку та дякував мені за звернення уваги на цю так важну справу. Він переконував мене, що ми повинні нести рівну відповідальність і мати рівні привилеї без ріжниці нашого походження. Інакше канадійський нарід ніколи не зможе бути сильним.

„В день смерти бл. п. Ернеста Ляпойнта я вважав вказаним зложити вислови співчуття від українців, що й я зробив".

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918, by the Ukrainian Press and Book Company, Inc.

Пише Про Нереальність Клича Самовизначення Народів

ЛОНДОН. — Ф. ван Лянґенгове помістив статтю в журналі **„Фрі Юроп"** (14. листопада 1941. р.), в якій доказує, що клич самовизначення народів стає все більш і більш нереальним, бо не виправдав тих надій, які йому приписувано. Автор згадує, що ще Французька Революція (1789. р.) видвигнула гасло, а остання війна закінчилася під тим кличем, що кожній нарід повинен сам правити собою. Хоч не до всіх цей клич був примінений, проте багато европейських народів таки з нього скористали. Та на практиці клич цей не виправдав свого завдання, бо є неможливо задоволити всі національні аспірації народів. З того повстали міжусобиці, національні конфлікти та війни.

Що більше, пише ван Лянґенгове, Німеччина, а за нею Італія, зручно використовували незадоволення тих народів, що, як українці, словаки, хорвати й араби, шукали зреалізування тих кличів самовизначення. Ці всі здорові національні рухи, які колись були природними союзниками демократичних держав, стали жертвами тоталітарних режимів.

Ця війна покищо ще не має ясно сформульованої доктрини щодо будучого ладу, пише він, одначе вже тепер зарисовуються дві тенденції: одна, основана на т. зв. національних сантиментах, а це географії, спільній мові, історії та релігії, а друга на більш раціональних принципах, а саме на свідомості спільної небезпеки, і т. п. Перша є дуже сильною, якої не могли знищити віки великих перемін, а друга ще не має тої випробованої твердости, що має перша. На загал, пише ван Лянґенгове, народи повинні кермуватися взаїмною вірою до себе самих, подібно як вони мають довіря до своїх національних стремлінь, що входять в основу їх державної незалежности.

ПОМЕР ДМИТРО МЕРЕЖКОВСЬКИЙ

Дня 9. грудня помер у Парижі в 76. році життя Дмитро Мережковський, світової слави московський письменник і фільософ, що між іншим, описує і життя в Україні в першій половині 19-го століття, описуючи в повістевий спосіб діяльність „декабристів", молодих російських офіцерів, що стояли в ріжних містах України і були переняті революційно-ліберальними ідеями. В Америці найбільше знають Мережковського з його знаменитого твору „Леонардо да Вінчі". У старшому віці Мережковський став містиком і черпав теми з біблії. Про його такий твір, п. н. „Ісус Незнаний", пише американський критик таке:

„В особі Мережковського сконцентрований врятований містицизм того християнства, що стало світським. Молитви святих, пісні ангелів, науки евангелистів та віра батьків — все це є незрушимим в його щирій і поважаємій особі. Як Павло перед Нероном він стоїть невгнутий, непереможений сумнівами і непереляканий націстами, фашистами чи комуністами".

Замітне й те, що Мережковський згадує у своїй автобіографії, що його прадіди були післані в 18. столїттю в характері військових урядовців на Україну, до міста Глухова.

„ВІЛЬНІ РУМУНИ" ПРОТИ ПОЛІТИКИ АНТОНЕСКУ

ЛОНДОН. — **„Фрі Юроп"** (14. листопада 1941. р.) містить протест Румунського Національного Комітету, на чолі якого стоїть б. румунський представник в Лондоні В. В. Тілеа, — проти авантурничої політики теперішнього диктатора Румунії Антонеску. Протест звертається головно проти прилучення „Трансністрії", цебто тої українсько території, що лежить між Дністром і Богом, до „великої Румунії". В протесті читаємо між іншим таке:

„Румунський нарід виявив нераз експанзію, а хоч нарід повинен шанувати свою історію, то повинен знати теж і те, що ми живемо в теперішньому часі, а сучасність нам каже, що ми маємо майже стільки само українців по цьому боці Дністра, що є румунів по другому боці. Турки й греки показали нам, що такі справи можна полагодити мирним шляхом. Якщоб маршал Антонеску був справдішнім державним мужем і патріотим, він виміняв би українців і москалів з Бесарабії за тих румунів, що живуть на схід від Днітра. В той спосіб він приготовив би шлях для дійсного й тривалого порозуміння й для тих приязних звязків, які треба буде навязати між румунською нацією та сусідською словянською державою, в якій формі вона не існувалаб, навіть колиб там була тимчасова Україна під німецьким чоботом".

Амоняк усуне плями, спричинені цитринами або помаранчами.

ЧОМУ ЩЕДРОТА ДОБРА ПРИКМЕТА

Навичка в людини виробляється тільки тоді, коли щось часто повторити. І хто часто жертвує на добре діло, і то з доброго свого серця, той привчає себе глибше розуміти й оцінювати й інших людей. А це веде й до любови ближнього, а далі й до любови цілого світа. І так людина поширює й ублагороднює свій світогляд і свою вдачу. А хто навчиться любити світ і добачити в світі та між людьми більше добра й краси, як зла й погані, той і щастя багато занає. А почуватися щасливим — то найбільша нагорода, яку людина може отримати. Значить, що кожне добре діло, що зробите, марно не пропаде, бо помагає й іншим людям, або бодай вас самих робить щедрішими, благороднішими та щасливішими. От тому ще нині постановіть бодай одно добре діло зробити кожного дня. І то тоді найбільше добра зробите, коли з доброти свого серця собі від рота віднімете, щоб ще голоднішому від вас помогти.

Рубарб чистить посуди.

Литя рубарбу може бути вжите до чищення алюмінових посуд. Квас з листків рубарбу зробить чистою поплямлену ринку, якщо заваримо в ринці малу кількість холодної води, в якій находиться листя рубарбу.